

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans in Gent (Sint-Amandsberg)

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 18de afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.01/44021/1469.1

Dossiernummer: 4.001/44021/147.1

Omschrijving:

het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans, Visitatiestraat 13

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 12 DEC. 2019

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 18 juli 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 18 juli 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 18 juli 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 18 juli 2019.

Gemeente Gent

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht geen advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 18 juli 2019.

De VCOE bracht op 22 augustus 2019 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

1. De commissie vraagt de artistieke waarde toe te voegen.
Antwoord: De artistieke waarde wordt gebruikt voor realisaties van (beeldend) kunstenaars. Victor Horta profileert zich duidelijk als architect die de artistieke realisaties zoals medaillons laat ontwerpen en uitvoeren door beeldende kunstenaars. De motivatie die kan leiden tot een artistieke waarde wordt gevat door de architecturale waarde. Er is bijgevolg geen reden om een artistieke waarde toe te voegen.
2. De commissie vraagt om de beschrijving van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken af te stemmen op het grafteken.
Antwoord: De tekst is gecontroleerd en bevat geen fouten.
3. De commissie vraagt de beheersdoelstellingen op maat uit te werken.
Antwoord: de beheersdoelstelling is even eenvoudig als alomvattend opgesteld:
"1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
2° behoud van de menselijke resten van de familie Huybrechts-Coppejans in het graf."
De erfgoedelementen en erfgoedkenmerken zijn zowel in het inhoudelijk dossier als in het ministerieel besluit beschreven en in de fotobijlage afgebeeld.
4. De commissie vraagt uitsluitel over de aanwezigheid van menselijke resten in het graf.
Antwoord: Met de mails van 11 en 12 maart 2019 bevestigt de Stad Gent dat de concessie ten einde liep in 1995. De gemeente is eigenaar van het grafteken. Tevens bevestigt de Stad Gent dat de kelder met plaats voor drie lichamen opgevuld is en niet langer bruikbaar voor nieuwe bijzettingen. Het inhoudelijk dossier hoofdstuk 1.2.3 wordt aangevuld.
5. De commissie benadrukt de noodzaak voor een algemene visie over het behoud van menselijke resten in relatie tot erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.
Antwoord: de aanwezigheid van menselijke resten draagt bij tot de historische en archeologische waarde van funerair erfgoed.
De te bewaren menselijke resten zijn deze van personen die cruciaal zijn voor het verhaal van het grafteken. Zonder de menselijke resten verliest het grafteken een belangrijk deel van zijn historische waarde. De historische waarde wordt aangevuld met de zin "De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven in het graf bewaard."

Menselijke resten in een duidelijk omschreven funeraire context zijn archeologisch belangrijk omdat bekend is wie zij waren, tot welke sociale laag ze behoorden, wanneer ze stierven, enzovoort. Zelfs voor de 19de en 20ste eeuw blijven skeletresten belangrijke onafhankelijke tot stand gekomen informatiebronnen die de geschreven archiefbronnen kunnen toetsen, aanvullen en nuanceren. Over grafrituelen en grafgiften werd weinig informatie overgeleverd in eigentijdse bronnen. Grafinhouden en stoffelijke resten zijn dan ook belangrijk om de visie op leven en dood, de funeraire cultuur, levensverwachting, ziekte, biologische kenmerken, ... te onderzoeken.

De archeologische waarde wordt toegevoegd aan het inhoudelijk dossier, het ministerieel besluit en in het onderzoeksverslag.

De stoffelijke resten worden als erfgoedelement toegevoegd aan artikel 2 van het ministerieel besluit (erfgoedelementen en erfgoedkenmerken van het monument) en aan de beschrijving 1.3. in het inhoudelijk dossier.

6. De commissie vraagt om toelatingsplicht 4a en de verwijzingen naar handelingen in de omgeving te schrappen.

Antwoord: Artikel 5 4° stelt dat toelatingsplichtig is: "a) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies". Dus ook het aanbrengen en eventueel later verwijderen of herstellen van een beschermende dakbedekking is vergunningplichtig.

Artikel 5 5° voorziet in volgende omgevingswerken:

"a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;" en "b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;". Die werken hebben wel degelijk impact op het grafteken indien de beschermde zone omheind wordt of wanneer boven of ondergrondse nutsleidingen over of door de concessie gaan.

Beide artikels worden in het ministerieel besluit toegevoegd aan artikel 5 4° en als volgt geherformuleerd:

- a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen voor zover zij impact hebben op het bovengrondse grafteken en het ondergrondse graf.

- b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen palend aan het grafteken.

Artikel 5 5° wordt geschrapt.

7. De commissie vraagt verduidelijking bij de ontstaansdatum van het grafteken Carpentier-Huybreghts.

Antwoord: Op de ontstaansgeschiedenis van het grafteken wordt ingegaan in hoofdstuk 1.2 historiek van het inhoudelijk dossier.

Het grafteken voor de familie Huybrechts-Coppejans werd vervaardigd in de periode 1893 (overlijden van Virginie Coppejans) en 1895 wanneer het grafteken wordt afgewerkt. De agenda van Victor Horta bevat gedetailleerde gegevens over de afwerking van het grafteken voor de periode 1895. Zo blijkt dat het grafteken opgeleverd en betaald werd op 11 december 1895.

In het inhoudelijk dossier, het onderzoeksverslag en het ministerieel besluit met fotobijlage wordt volgens noodzaak het jaartal 1895 aangevuld met één van volgende onderliggende passages: "de periode 1893-1895" of "afgewerkt in 1895."

8. De commissie wijst er op dat er in het onderzoeksverslag doorverwezen wordt naar het foute hoofdstuk in het onderzoeksverslag. Het moet 6 in plaats van 9 zijn.

Antwoord: Het gaat hier om een typfout. Hoofdstuk 9 wordt gewijzigd in hoofdstuk 6.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden aangepast zoals geformuleerd onder punt 1.5.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder

De opmerkingen werden gevraagd op 18 juli 2019.

De gemeente Gent is zakelijkrechthouder en gaf geen opmerkingen over deze bescherming.

Conclusie: de opmerkingen hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouder hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Het inhoudelijk dossier:

- Elke verwijzing naar het jaartal 1895 werd waar nodig aangevuld met 'in de periode 1893-1895' en 'afgewerkt in 1895'.
- Hoofdstuk 1.2.3. werd aangevuld met volgende passage: "Met de mails van 11 en 12 maart 2019 bevestigt de Stad Gent dat de concessie ten einde liep in 1995. De gemeente is eigenaar van het grafteken. Tevens bevestigt de Stad Gent dat de kelder met plaats voor drie lichamen opgevuld is en niet langer bruikbaar voor nieuwe bijzettingen. De menselijke resten van de familie Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven dus in het graf bewaard."
- Hoofdstuk 2.1 Evaluatie van de erfgoedwaarden is aangevuld met:
 - Aanvulling bij de historische waarde: "De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans bleven in het graf bewaard."
 - De archeologische waarde is toegevoegd
"De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven voor zover bekend in het graf bewaard. Menselijke resten in een duidelijk omschreven funeraire context zijn archeologisch belangrijk omdat bekend is wie zij waren, tot welke sociale laag ze behoorden, wanneer ze stierven, enzovoort. Zelfs voor de 19de en 20ste eeuw blijven skeletresten belangrijke onafhankelijke tot stand gekomen informatiebronnen die de geschreven archiefbronnen kunnen toetsen, aanvullen en nuanceren. Over grafrituelen en grafgiften werd weinig informatie overgeleverd in eigentijdse bronnen. Grafinhouden en skeletresten zijn dan ook belangrijk om de visie op leven en dood, de funeraire cultuur, levensverwachting, ziekte, biologische kenmerken, ... te onderzoeken."

Bijlage 5.3 Onderzoeksverslag:

- de verwijzing naar de foto's werd gecorrigeerd in 'hoofdstuk 6'.
- de archeologische waarde van menselijke resten werd toegevoegd (hoofdstuk 5.2.1).

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast

Aanhef:

- bij de motivering van de historische en architecturale waarde is het jaartal 1895 voorafgegaan door 'afgewerkt in'.
- aan de historische waarde werd toegevoegd: "De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven in het graf bewaard."
- de archeologische waarde wordt toegevoegd: "Overwegende dat het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans als monument archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:
De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven in het graf bewaard. Menselijke resten in een duidelijk omschreven funeraire context zijn archeologisch belangrijk omdat bekend is wie zij waren, tot welke sociale laag ze behoren, wanneer ze stierven, enzovoort. Zelfs voor de 19de en 20ste eeuw blijven skeletresten belangrijke onafhankelijke tot stand gekomen informatiebronnen die de geschreven archiefbronnen kunnen toetsen, aanvullen en nuanceren. Over grafrituelen en grafgiften werd weinig informatie overgeleverd in eigentijdse bronnen. Grafinhouden en skeletresten zijn dan ook belangrijk om de visie op leven en dood, de funeraire cultuur, levensverwachting, ziekte, biologische kenmerken, ... te onderzoeken."

Artikel 2:

- De archeologische waarde is toegevoegd;
- Aan de beschrijving van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken is toegevoegd: De menselijke resten van het echtpaar Huybrechts-Coppejans en hun dochter Prudence-Stefanie bleven in het graf bewaard.”

Artikel 5 4° wordt aangevuld met volgende punten:

- het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen voor zover zij impact hebben op het bovengrondse grafteken en het ondergrondse graf.
- het plaatsen of wijzigen van afsluitingen palend aan het grafteken.

Artikel 5 5° wordt geschrapt.